

דאוואדיא רעיונות

פרשת ויגש תשפ"ד, עלון מס' 512

צו קויפן איינער פון דער מחבר'ס ספרים, און באשטעלן אז עס זאל אנקומען ביי דיין טיר, ביטע שיק אן אימייל צו:

valt3285@gmail.com

אדער קענט איר קוקן ביי:

<https://amzn.to/3eyh5xP>

(וואו איר קענט אויך זעהן די באריכטן)

מיר פארשפרייטן הערליכע דברי תורה איבער דעם גלאָב

קאנאדע • טשילע • טשיינא • טשעכיי • ענגלאנד • פראנקרייך • דייטשלאנד • גיבראלטאר • האַלאַנד • בראזיל • ארגענטינע • עסטרייך • אויסטראליע • בעלגיע • אונגארן • אינדיע • ארץ ישראל • איטאליע • מעקסיקא • פאנאמא • פוילן • רוסלאנד • דרום אפריקע • שווייץ • אוקריינא • פאראייניגטע אראבער עמיראטעס • ארצות הברית • ווענעזועלא

צו פארבינדן די טויזנטער ליינער און באקומען די גליונות בחינם, אָדער צו שיקן הערות אָדער תשובות, ביטע פארבינדט אייך מיט הרב יהושע אַלט YALT3285@GMAIL.COM

דער גליון ווערט געליינט אין זעקס קאנטינענטן און אין איבער פערציג לענדער ארום דער וועלט. לעילוי נשמת הרב שלום דובער בן הרב יצחק ז"ל והרב צבי בן הרב שמואל זאנוויל ז"ל

This newsletter can also be viewed at <https://bit.ly/3z9qF5E>.

דעם נוזלעטער קען מען אויך זען אויף אידיש ביי <https://bit.ly/38RvdTI>

Pour voir ou télécharger la version Française: <https://parshasheets.com/?s=Fascinating+Insights>.

אפשר לקרוא את עלון זה בעברית באתר: הורדות-עלונים/רעיונות-מדהימים-הורדות-עלונים <https://www.dirshu.co.il/category/>.

[דער מחבר ערלויבט און שטיצט סיי ווער עס וויל פארשפרייטן דעם גליון צו דעם ציבור.](#)

על קידוש ה'

מיט ר' שלמה'ס מלכו'ס יארצייט די וואך (דאנערשטאג ה' תבת) לאמיר זיך רעדן וועגן דעם גרויסן מאן. ר' שלמה מלכו (1500-1532) איז אויפגעוואקסן אלס א קאטוליק מיט'ן נאמען דיעגא פערעז (ער איז א אפשטאם פון מאראנוס וועלכע ענען געווען אידן פון שפאניע און פארטוגאל וועלכע זענען געצווינגן געווארן אנצונעמען קריסטנטום אבער האבן ווייטער געהאלטן די תורה אין געהיים). אין עלטער פון 12, איז ער געווארן באשטימט צו דינען ווי א סעקרעטאר אין די רויאל הויף פון דער קעניג מאנעל דער ערשטער אין ליסבאן, פארטוגאל. נישט פילענדיג דערפילט אין קריסטנטום, האט דיעגא פערעז געזוכט פאר זיין אידיש וואָרצל. צום סוף האָט ער געלערנט קבלה ביי הרב טייציק אין סאלאָניקי און זיך באַפריינדעט מיט הרב יוסף קארו זי"ע.

נאָך זיין בלייבן אין סאלאָניקי און צאָפּס, האָט ר' שלמה זיך אומגעקערט קיין אייראָפּע מיט זעהונגען משיח'יסטע פארבינדונגען. ער האָט גערופן די אידן פון אייראָפּע צו תשובה טוהן און פילע פון אונז אידן האָבן זיך אומגעקערט צו אידישקייט דורך זיין לינדשאַפּטלעך רעדעס. אפילו הויך-ראַנגקט קאָטאָליק גייסטער זענען יאנספייערד געווארן דורך זיין פייערליכע דרשות אין וואָס ער האט פרעדיקטעד אַז דער טיבער טייך וועט איבערלויפן און אַז אַן ערדציטערניש וועט טרייסלען פאַרטוגאַל. דעם 8טן אָקטאָבער 1530 איז דער טיבער טייך איבערגעפלאָסן, וואָס האָט געפירט אַ סאך צעשטערונג אין רוים און דעם 26סטן יאנואר 1531 איז פאַרטוגאַל געשלאגן דורך אַן ערדציטערניש, פונקט ווי ער האָט פאַרויסגעזאָגט.

נאך ווערן געכאפט דורך דער רעגירונג, איז ר' שלמה אריינגעזעצט געווארן אין תפיסה, אלץ א קריסטלעכער פון די מזרח און נישט אלץ א איד. מיט דער אריינמישונג פון די פאָפּע, ער איז באפרייט און געראטן געווארן צו אַנטלויפן צו זיכערקייט. אבער ר' שלמה האט געצויגן זיין שליחות, און האט זיך באוויזן פאר קארל דער פינעפטער, דעם רוימישן קיסר. דאָס מאָל איז ער אַרעסטירט געוואָרן און מען האָט אים געזאָגט, אַז ער זאָל אויסקלייבן צווישן זיך צו שמד'ן אָדער זיך פאַרברענען אויפן מוקד. ער האט געענטפערט אז ער

האט חרטה אויף וואס ער האט פארבראכט זיין יוגנט אלס קריסטן, און יעצט איז ער גרייט צו אויפגעבן זיין לעבן צו זיין א שטאלצער איד. ער האט געהייליגט דעם נאמען פון אויבערשט'ן און אין יונגע עלטער פון 32 יארן איז ער פארברענט געווארן אויף קידוש ה', ה' טבת 1532. נישט בלויז איז ער געווען א מארטירער, נאר ער איז געווארן א מוסטער פאר א אדישע מארטירן פון זיין עלטער. הרב יוסף קארו האט אויסגעדריקט זיין ווילן צו שטארבן על קידוש ה' אזוי ווי שלמה מלכו (מגיד משרים, עמוד 362).

צוויי פון ר' שלמה'ס מקובל'ישע חיבורים זענען געדריקט געווארן - ספר המואר און חית קנה. אין הלכות ציצית ציטירט דער "מגן אברהם" (שו"ע או"ח יא:כב) דעם מנהג פון רבי שלמה מלכו אז ער האט א צאל עטיפות וואס ענדיגן זיך מיט די נומערישע ווערט פון שם ה': ל'-ה-ו-ה', ד"ה 26. ר' שלמה האט אויך געפארבט זיין ציצית-שטריקלעך גרין. אין זיין פירוש צום רא"ש שרייבט דער תוספות יום טוב צו די דאזיגע מסורה בשם ר' שלמה מלכו, ער דערמאנט דאן אז ער האט געזעהן מיט די אייגענע אויגן די ציצית פון ר' שלמה מלכו ארויסגעשטעלט אין בית הכנסת פנחס אין פראג, וואו ער האט געלערנט איידער מען איז באשטימט געווארן אלץ ראש אב בית דין.

א גרויסע כלי

מען האט געפרעגט די פראגע, אז אויב דער אויבערשטער געבט אונז דאס וואס מיר דארפן, פארוואס קען א מענטש נישט עפענען א קליינעם גראסערי און ערווארטן צו שטיצן זיין וואקסנדיקע פאמיליע מיט די דאזיגע איינקונפטן? דער ענטפער איז אז לויט טבע וועט ער נישט פארדינען גענוג געלט צו שטיצן זיין משפחה. עס איז ווי צו בעטן דער אויבערשטער פֿאַר אַ נס מיר צוטרוי אַז דער אויבערשטער וועט צושטעלן - אָבער געוויינטלעך, נישט דורך א נס. צו פארדינען אַ לייטיש געהאלט, איז עס אימפערעאטיוו פֿאַר אַ מענטש צו האָבן אַ געהעריג רערן-ליינע.

איינמאל איז איינער אנגעקומען צום סאטמארער רבי'ן זי"ע און געבעטן א ברכה פאר פרנסה כדי ער זאל קענען פארזארגן פאר זיין גרויסע משפחה. ווען דער רבי האט געפרעגט דעם מאן וואס ער טוט פאר פרנסה, האט דער מאן געענטפערט אז ער איז א טעקסי דרייווער. דער רבי האט אים געזאגט אז אין אזא פאל וועט זיין ברכה נישט העלפן. "איר מוזט זיין אַ כלי ברכה. צו שטיצן אַ גרויסע משפחה, דאַרף מען אַ גוטן הכנסה וואָס קומט נישט פֿון זײַן אַ טאעקסי דרייווער. די ברכה האָט נישט קיין אָרט צו נעמען ווירקונג." כדי אַ מענטש זאָל פֿאַרדינען אַ גרויסע סומע געלט צו שטיצן זײַן משפחה, דאַרף ער זיך שטעלן אין אַ פּאַזיציע, ווו ער קען דאָס טוהן.

אין דער געשיכטע פֿון אלישע און די אלמנה זאָגט ער איר, אַז זי זאָל באַרגן ליידיגע פֿלים און זיי אָנפֿילן מיט אויל. זי פילט אלעס אן מיט אויל, ביז ס'איז שוין נישט געווען מער כלים. אלישע זאָגט איר אז זי זאל פארקויפן דעם אויל און באצאלן איר קרעדיטאר, און זי און אירע זין וועלן לעבן פון די איבעריגע (מלכים ב' ד:א-ז). אזוי ווען עס זענען שוין נישט געווען קיין כלים, האט דער אויל זיך אפגעשטעלט — אין עוד כלי ויעמוד השמן.

מען דערציילט וועגן א פישערמאן וואס איז געגאנגען כאפן אלערליי פיש. די גרויס פיש וואס ער האט געכאפט, האט ער צוריק אריינגעווארפן אין די אָקעאַן, בשעת די קליין פיש האט ער געהאלטן. דער מאן, וועלכער האט אים באגלייט, האט זיך גע'חידוש'ט פון זיין אויפפירונג, און אים דערפון אויסגעפרעגט. דער פישערמאן האט אים געזאגט אז די סיבה פארוואס ער האט געהאלטן בלויז די קליינע פיש בשעת ארויסווארפן די גרויסע פיש איז ווייל זיין עמער איז נישט גענוג גרויס צו האלטן די גרויסע פיש. דער דאזיגער געדאנק קען מען צוגלייכן אויף פרנסה: אויב א מענטש גלוסט א געוויסע רייכקייט, דארף ער מאכן זיין עמער גענוג גרויס; ער דארף געפֿינען אַ אַרבעט וואָס וועט אים שטעלן אין אַ פּאַזיציע צו מאַכן דעם עשירות.

פילר א נויט

עס שטייט געשריבן: "נער הייתי וגם זקנתי ולא ראיתי צדיק נעזב וזרעו מבקש לחם" (תהלים לז:כה), איך בין געווען א בחור און א זקן, און נישט געזעהן א צדיק פארלאזט און זיינע קינדער בעטנדיג פֿאַר ברויט. קוקנדיק אויף דער וועלט, דאַכט זיך, אַז דאָס איז נישט אַזוי. ווי טוהן מיר פֿאַרשטיין דעם פסוק?

עטליכע מענטשן זעהן א פראָבלעם און גיין וויטער מיט זייער לעבן בשעת עס זענען אנדערע וואָס טוען עפעס דערוועגן. זיי זעהן אַ ריס וואָס דאַרף זיין אָנגעפֿילט. זיי עפֿענען בתי חינוך, קהילה־צענטערס, פּראָגראַמען און אָרגאַניזאַציעס, אַזוי קענען מיר פֿאַרשטיין דעם פסוק: איך בין געווען יונג, ווי אויך אַלט, און איך האב קיינמאָל נאָר געקוקט און געשטאַנען אויף אַ זייט ווען אַ צדיק איז הונגעריג און זיינע קינדער האָבן נישט געהאַט קיין ברויט צו עסן. איך האָב געטוהן און דערפֿילט די נויטיגע נויט.

די פּערסאָנליכע פּראָבלעם פון דעם געדאַנק ווייזט אונז ווי חברה הצלה איז ערפינדן געווארן. ווי אזוי האָט זיך די ארגעניזאציע אנגעפאנגען? אין 1969, נאכדעם וואס א חשובער מיטגליד פון דער חסידישער אידישער קהילה האט געליטן פון א הארץ אטאקע און איז אומגעקומען ל"ע בשעת'ן ווארטן ביז אן אמבולאנס זאל אנקומען, האבן ר' הערשל וועבער באשלאסן צו רעאגירן מיט גרינדן זיין אייגענע פרייוויליגע אמבולאנס דינסט מיטן נאמען הצלה. עס האט זיך אנגעהויבן מיט עטליכע וואלונטירן אין וויליאמסבורג, ברוקלין, וואס האבן געטראגן זויערשטאף טאנקן און ערשט הילף פעקלעך. זיי האָבן מינימאַל טריינינג אָבער מאַקסימום מאָוטאָווישאַן. היינט חברה הצלה אַרבעט אין ארגענטינע, אויסטראַליע, עסטרייך, בעלגיע, Brazil, קאַנאַדע, טשילע, ארץ ישראל, מעקסיקא, פּאַנאַמאַ, רוסלאַנד, דרום אפריקע, שווייץ, ענגלאַנד און אוקריינא אין צוגאב צו צען פֿאַרשידענע סטעיטס אין די USA.